

Ігор Собко
здобувач ступеня доктора філософії
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Ринок — це сукупність економічних відносин, що виникають між виробниками і споживачами у процесі вільного еквівалентного обміну виробленими благами (послугами), який організований за законами товарного виробництва і грошового обігу" [1].

Страховий ринок – це економічні відносини з приводу купівлі-продажу страхової послуги.

Ємність страхового ринку визначається співвідношенням попиту та пропозиції на об'єкт купівлі-продажу на цьому ринку. В свою чергу на попит формується під впливом цін на страхові послуги, доходів потенційних покупців, їх кількості, цін на суміжні послуги, очікувань щодо змін цін на страхові послуги в майбутньому; чинниками формування пропозиції є ціна страхових послуг, витрати бізнесу, кількість продавців на ринку, наявність та цінова політика на товари субститути та товари компліменти, рівень технологічного забезпечення, наявність додаткового податкового навантаження або дотацій на підтримання або розвиток діяльності, очікування щодо зміни перелічених факторів в майбутньому.

Конкурентоздатність – це здатність певного об'єкта (страхової послуги, страхової компанії) відповідати потребам покупця, тобто витримувати конкуренцію з подібними об'єктами на ринку.

Як правило, збільшення кількості продавців на страховому ринку при незмінних інших факторах призводить до збільшення обсягу пропозиції, а відповідно й до зниження ціни на страхові послуги. За наявності великого обсягу пропозиції при обмеженому попиті постає питання конкурентоздатності як страхової компанії так і їх послуг.

Розглянемо ситуацію на страховому ринку України.

З таблиці 1 бачимо, що з 361 страхової компанії, які існували в 2015 році, станом на 31.12.2019 лише 233 компанії здійснюють свою діяльність на ринку. Кількість страхових компаній скоротилася на 35,5%. Зміни відбулися за рахунок скорочення кількості страхових компаній, які надають послуги зі страхування життя: з 49 до 23, тобто на 53,1% та страхових компаній, які надають інші види страхових послуг – з 312 до 210, тобто на 32,7%.

Розглянемо концентрацію страхового ринку за надходженнями валових премій

Незважаючи на значну кількість компаній, функціонування ринку послуг зі страхування життя забезпечують найбільші 10 компаній, на які припадає 96,7% всього ринку. Важливо відзначити, що частина компаній існують лише

номінально, та не надають послуги зі страхування життя. Це підтверджується тим, що з 23 компаній, які надають послуги страхування життя найбільші 20 залучаються 100% страхових премій.

Таблиця 1

Динаміка страхових компаній в Україні

Рік	Кількість страхових компаній	в т. ч. "Life"	"non-Life"
2015	361	49	312
2016	310	39	271
2017	294	33	261
2018	281	30	251
2019	233	23	210
Динаміка зміни, %	-35,5	-53,1	-32,7

* дані наведені станом на 31.12.2019

*побудовано за даними НКРРФП

На ринку ризикових видів страхових послуг досить висока конкуренція. Хоча найбільші 20 компаній володіють досить високою часткою ринку – 60,0%, проте можемо зазначити, що на ринку активно функціонують понад 100 страхових компаній, які акумулювали в 2019 році 98,1% всіх страхових премій.

Таблиця 2

Концентрація страхового ринку за 2019 р.

Перші	Страховання життя		Ризикові види страхування	
	Надходження премій, млн грн	Частка на ринку, %	Надходження премій, млн грн	Частка на ринку, %
3	2662,4	57,6	6739,4	13,9
10	4471,2	96,7	18358,0	37,9
20	4624,0	100,0	29035,2	60,0
50			42843,6	88,6
100			47469,0	98,1
150			48279,3	99,8
Всього	4624,0	100,0	48377,2	100,0

* дані наведені станом на 31.12.2019

*побудовано за даними НКРРФП

Проаналізувавши дані наведені в таблицях 1 та 2 можемо дійти висновку, що на страховому ринку України є велика кількість неконкурентоспроможних продавців, відповідно які пропонують неконкурентоспроможні послуги

Зважаючи на те, що відповідно до законодавства України відсутність фінансових операцій протягом року з дня отримання ліцензії є підставою для її анулювання [2] та на низьку фінансову грамотність населення страхові компанії можуть пропонувати неякісні послуги щоб залишитися на ринку. Проте такі дії негативно впливатимуть на ринок через зниження довіри до фінансових інституцій.

Враховавши існуючу ситуацію на ринку було розроблено Стратегію розвитку фінансового сектору України до 2025 року [3]

Метою Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року є забезпечення подальшого реформування та розвитку фінансового сектору України відповідно до провідних міжнародних практик та імплементації заходів, передбачених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС та іншими міжнародними зобов'язаннями України.

Реалізація Стратегії має створити за п'ять років прозорий, конкурентний, стабільний та високотехнологічний фінансовий сектор. За таких умов він стане драйвером сталого та інклюзивного розвитку економіки України та сприятиме підвищенню добробуту громадян через ефективне акумулювання та перерозподіл фінансових ресурсів в економіці.

Список використаних джерел

1. Основи економічної теорії: [підручник] / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. – Х.: Право, 2008. – 448 с.
2. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664- III. Дата оновлення: 01.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#n966> (дата звернення: 05.09.2021).
3. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025.pdf?v=4

Анастасія Курячей
студентка

Науковий керівник:

Наталія Бак, канд. екон. наук, доцент
*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
Україна, м. Чернівці*

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ В УМОВАХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

В період трансформаційних перетворень економічної системи України одним з основних завдань банківської системи є створення сприятливих умов для безперервного відтворювального процесу, перш за все шляхом задоволення потреби суб'єктів господарювання в позичковому капіталі. Особливо актуальною є ця проблема тому, що в сучасних умовах система банківського кредитування не повністю задовольняє потреби економіки: істотно проявляє себе дефіцит позичкового капіталу, що зумовлено низькими доходами домогосподарств, недостатньою ефективністю економіки, впливом капіталу за кордон, наявністю значних «тіньових» коштів поза банківською системою [3].